

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางสาวรักชนก เนตรงาม
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๗/๓ ม. ๓ ต. กบเจา อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา
โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๐๙๘๙๖๑ Facebook Rakchanok Netngam Line ๐๘๙-๘๐๙๘๙๖๑
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๔.....
๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี
สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
คณะ/สาขาวิชา ครุศาสตร์/สังคมศึกษา
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลกบเจา อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๐,๐๐๐ - ๗๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าวโรง/พืชผัก
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
แปลงเรียนรู้การทำเกษตรแบบผสมผสาน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงเพื่อใช้พื้นที่ทางการเกษตร (ทำหัวเชื้อจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงและฮอโมนไข่)

ฐานเรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือน เพื่อนำมูลไส้เดือนไปทำดินมูลไส้เดือนใช้ทำดินเพาะปลูก

ฐานเรียนรู้การทำดินเพาะปลูก โดยการนำมูลไส้เดือนมาผสมดิน แกลบ และขุยมะพร้าว ทำให้ได้ดินเพาะปลูกที่มีคุณภาพ และนำไปใช้ทำดินเพาะปลูกในพื้นที่การเกษตรช่วยในการเพิ่มคุณภาพให้ผลผลิต

ฐานเรียนรู้ด้านการประมง (เลี้ยงปลา) อาทิ ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน หอยขม เลี้ยงด้วยวิธีบ่อบิด

ฐานเรียนรู้การเพาะแมลงเศรษฐกิจ (ชันโรง)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต

- การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในแปลงเพาะปลูกพืช
- การผลิตน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในแปลงเพาะปลูกพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

- การเลี้ยงไก่ไข่
- การทำประมง (เลี้ยงปลา เลี้ยงหอย เลี้ยงกบ)

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

อาชีพเสริมสร้างรายได้

- การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อทำดินมูลไส้เดือน
- การเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ (ชันโรง)

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ (ชันโรง)

- วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์เชิงเศรษฐกิจ

- สร้างรายได้สูง ผลกำไรสูง ๗๐ เปอร์เซ็นต์
- ใช้พื้นที่น้อย ลงทุนต้นทุนต่ำ
- สร้างกำไรต่อรังไม่ธรรมดา

วัตถุประสงค์เชิงเกษตรกรรม

- ช่วยผสมเกสรคล้ายผึ้ง ช่วยเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร
- สนับสนุนระบบนิเวศทางการเกษตร
- ช่วยแก้ปัญหาการลดลงของผึ้งในธรรมชาติ

วัตถุประสงค์เชิงสิ่งแวดล้อม

- ช่วยแก้ปัญหาโลกร้อน ความแปรปรวนของสภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม
- รักษาสมดุลของระบบนิเวศ

- เนื้อหาหลักสูตรการเพาะเลี้ยงชันโรง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับชันโรง

- ทฤษฎี (๔ ชั่วโมง)
 - ชีวิตวิทยาของชันโรง
 - ความแตกต่างระหว่างชันโรงกับผึ้งโพรง
 - พฤติกรรมและวงจรชีวิต
 - สายพันธุ์ชันโรงที่เหมาะสมกับการเลี้ยง

• ปฏิบัติ (๒ ชั่วโมง)

- การสังเกตชันโรงในธรรมชาติ
- การจำแนกชนิดเบื้องต้น

การจัดเตรียมและการจัดการฟาร์ม

• ทฤษฎี (๔ ชั่วโมง)

- การเลือกสถานที่ตั้งฟาร์ม
- การออกแบบและจัดวางกล่องเลี้ยง
- ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
- การป้องกันศัตรูและโรค

• ปฏิบัติ (๔ ชั่วโมง)

- การสร้างกล่องเลี้ยงชันโรง
- การจัดเตรียมพื้นที่เลี้ยง

- การติดตั้งอุปกรณ์

เทคนิคการเลี้ยงและการจัดการ

- ทฤษฎี (๖ ชั่วโมง)
 - การหาและการขนส่งรังแม่พันธุ์
 - เทคนิคการแบ่งรัง
 - การให้อาหารเสริม
 - การดูแลในฤดูกาลต่างๆ
 - การจัดการสุขภาพรัง
- ปฏิบัติ (๖ ชั่วโมง)
 - การจัดการรังแม่พันธุ์
 - การแบ่งรังและขยายพันธุ์
 - การเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา

การเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลผลิต

- ทฤษฎี (๔ ชั่วโมง)
 - การเก็บน้ำผึ้งและเกสรผึ้ง
 - เทคนิคการสกัดและการเก็บรักษา
 - มาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์
 - การแปรรูปเบื้องต้น
- ปฏิบัติ (๔ ชั่วโมง)
 - การเก็บเกี่ยวน้ำผึ้ง
 - การทดสอบคุณภาพ
 - การบรรจุและเก็บรักษา

การตลาดและการจัดการธุรกิจ

- ทฤษฎี (๔ ชั่วโมง)
 - การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน
 - ช่องทางการจำหน่าย
 - การสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- ปฏิบัติ (๒ ชั่วโมง)
 - การคำนวณต้นทุนและกำไร
 - การวางแผนธุรกิจ

การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาต่อยอด

- ทฤษฎี (๒ ชั่วโมง)
 - ปัญหาที่พบบ่อยและการแก้ไข
 - เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการเลี้ยงชันโรง
 - การพัฒนาเป็นกลุ่มผู้เลี้ยง
- ปฏิบัติ (๒ ชั่วโมง)

- การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- การวางแผนพัฒนาฟาร์ม

- รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลา: ๕ วัน (๔๐ ชั่วโมง)

- วันที่ ๑-๒: ทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน
- วันที่ ๓-๔: การปฏิบัติในฟาร์มจริง
- วันที่ ๕: การแก้ไขปัญหาและการประเมินผล

กลุ่มเป้าหมาย: ๒๐-๒๕ คนต่อรุ่น วิทยากร: นางสาวรักชนก เนตรงาม เกษตรกรต้นแบบ

การเรียนรู้แบบชุมชน

- กลุ่มเรียนรู้ระดับหมู่บ้าน: ประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์: ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน
- พี่เลี้ยงชุมชน: เกษตรกรต้นแบบคอยให้คำปรึกษา

การศึกษาดูงาน

- ฟาร์มต้นแบบ: เยี่ยมชมฟาร์มที่ประสบความสำเร็จ
- ระยะเวลา: ๑-๒ วัน
- กิจกรรม: สังเกตการณ์ ถาม-ตอบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์

การติดตามและประเมินผล

- การเยี่ยมฟาร์ม: เดือนละ ๑ ครั้ง ในช่วง ๖ เดือนแรก
- การรายงานผล: รายเดือนและรายไตรมาส
- การประเมินความสำเร็จ: ด้านเทคนิค เศรษฐกิจ และสังคม

การสนับสนุนหลังการฝึกอบรม

- กลุ่มเกษตรกร: การจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม
- แหล่งเงินทุน: การเชื่อมโยงกับสถาบันการเงิน
- ตลาด: การหาช่องทางจำหน่าย

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

- ความท้าทายจากปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาแรงงาน

- จากปัญหาแรงงาน สภาพอากาศแปรปรวน โรคและแมลง ทำให้ผลผลิตที่ได้มีจำนวนน้อยลง
- การขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร
- ต้นทุนแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

- สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ภัยธรรมชาติรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการผลิตอาหาร
- ฝนแล้ง น้ำท่วม และภัยธรรมชาติที่คาดเดาไม่ได้
- อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการปลูกพืช

ความไม่แน่นอนของผลผลิต

- ผลผลิตที่ไม่สม่ำเสมอจากการพึ่งพาธรรมชาติ
- คุณภาพผลผลิตที่ผันแปร
- การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว

- ความต้องการที่เพิ่มขึ้น

ประชากรที่เพิ่มขึ้น

- ประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการอาหารก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย
- ผลผลิตที่ได้จากภาคเกษตรมีจำนวนน้อยลง สวนทางกับความต้องการอาหารที่สูงขึ้น ตามการเจริญเติบโตของประชากร

- โอกาสทางเศรษฐกิจ

ลดต้นทุนการผลิต

- ประหยัดค่าแรงงาน
- ช่วยให้เกษตรกรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประหยัดเวลาและแรงงาน
- ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ

- ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำเกษตรกรรม เพิ่มผลผลิตและคุณภาพได้อย่างยั่งยืน
- ผลผลิตที่คาดการณ์ได้
- คุณภาพที่สม่ำเสมอ

สร้างมูลค่าเพิ่ม

- การแปรรูปด้วยเทคโนโลยี
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
- การเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น

- แรงบันดาลใจจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การเข้าถึงเทคโนโลยีที่ง่ายขึ้น

- การเกษตรสมัยใหม่กำลังก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ
- เทคโนโลยีมีราคาถูกลงและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น
- การสนับสนุนจากภาครัฐ

ความสำเร็จของผู้อื่น

- เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ประสบความสำเร็จ
- ตัวอย่างฟาร์มต้นแบบ
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- ปัญหาและความท้าทายหลักในภาคเกษตรกรรม

ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

- เกษตรกรรุ่นเก๋อายุมาก ไม่สามารถทำงานหนักได้
- เยาวชนไม่สนใจทำเกษตร หันไปทำงานในเมือง
- ค่าแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่ม

ปัญหาสภาพอากาศแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

- ปรากฏการณ์อากาศแปรปรวน เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม
- อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช
- ภัยธรรมชาติที่รุนแรงและไม่สามารถคาดการณ์ได้
- การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ทำให้การวางแผนการผลิตยากขึ้น

ปัญหาโรคพืชและแมลงศัตรูพืช

- โรคและแมลงศัตรูพืชที่มีการดื้อยา
- การระบาดของโรคพืชใหม่ ๆ
- การใช้สารเคมีที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ต้นทุนการป้องกันกำจัดที่สูงขึ้น

ปัญหาเศรษฐกิจและตลาด

- ราคาผลผลิตที่ผันผวน ไม่นั่นคง
- ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น

- ขาดช่องทางการตลาดที่เหมาะสม
- ปัญหาการเข้าถึงเงินทุนและสินเชื่อ
- เกษตรกรขาดเงินทุนในการลงทุนเทคโนโลยีใหม่
 - การเข้าถึงสินเชื่อที่ยากและดอกเบี้ยสูง
 - ขาดหลักประกัน
 - ความเสี่ยงในการลงทุน

- หลักวิชาการที่สำคัญ

หลักการจัดการแบบยั่งยืน

- การหมุนเวียนพืช
- การเกษตรผสมผสาน
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

หลักการจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ (IPM)

- การใช้ศัตรูธรรมชาติ
- การป้องกันแบบชีววิธี
- การลดการใช้สารเคมี

หลักการจัดการปุ๋ยและธาตุอาหาร

- การวิเคราะห์ดินและใส่ปุ๋ยตามความต้องการ
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- การจัดการธาตุอาหารแบบสมดุล

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ศพก. อำเภอบางบาลมีการนำหลักวิชาการมาใช้ในฐานเรียนรู้ อาทิ การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงเพื่อใช้พื้นที่ทางการเกษตร (ทำหัวเชื้อจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงและฮอร์โมนไข่) การทำดินเพาะปลูก โดยการนำมูลไส้เดือนมาผสมดิน แกลบ และขุยมะพร้าว ทำให้ได้ดินเพาะปลูกที่มีคุณภาพ และนำไปใช้ทำดินเพาะปลูกในพื้นที่การเกษตรช่วยในการเพิ่มคุณภาพให้ผลผลิต และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันการระบาดของแมลงศัตรูพืช และบำรุงพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ศพก.อำเภอบางบาล มีการนำเครื่องร่อนมูลไส้เดือนมาใช้เพื่อแยกไส้เดือนกับดินมูลไส้เดือนเพื่อนำไปทำดินเพาะปลูก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

เตรียมอุปกรณ์

- เครื่องร่อนมูลไส้เดือน (มีตะแกรงขนาดต่างๆ)
- ถังรองรับ ๒-๓ ใบ
- พลั่วหรือช้อนตักขนาดเล็ก

ขั้นตอนการใช้งาน

เตรียมวัสดุ

- นำมูลไส้เดือนที่ต้องการแยกมาใส่ในถัง
- ควรใช้มูลที่หมักแล้วอย่างน้อย ๓-๖ เดือน

ใส่วัสดุลงเครื่องร่อน

- เทมูลไส้เดือนลงบนตะแกรง (ตาถี่)
- อย่าใส่มากเกินไป ควรใส่ทีละน้อย

เขย่าและร่อน

- เขย่าเครื่องร่อนไปมาอย่างช้าๆ
- ดินมูลที่ละเอียดจะตกลงไปข้างล่าง
- ไส้เดือนและเศษอาหารหยาบจะค้างอยู่บนตะแกรง

แยกไส้เดือน

- ไส้เดือนที่เหลืออยู่บนตะแกรงให้แยกออกด้วยมือ
- นำไส้เดือนไปใส่ในถังเลี้ยงใหม่
- เศษอาหารที่ยังไม่ย่อยให้นำกลับไปหมักต่อ

ทำความสะอาด

- ล้างเครื่องร่อนด้วยน้ำสะอาด
- ตากให้แห้งก่อนเก็บ

เก็บผลผลิต

- ดินมูลไส้เดือน ที่ผ่านตะแกรงแล้วพร้อมใช้เป็นปุ๋ย

- ใส่เดือน นำไปเลี้ยงต่อหรือขยายพันธุ์
- เศษที่ค้ำตะแกรง นำกลับไปหมักเพิ่ม

การใช้เครื่องร่อนจะช่วยให้ได้ดินมูลไส้เดือนที่สะอาดและมีคุณภาพดี เหมาะสำหรับการใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ในสวน หรือแปลงปลูกพืช

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ศพก.อำเภอบางบาล มีการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการสำหรับการปลูกพืชผักหมุนเวียนมีขั้นตอนดังนี้

- การวางแผนและเตรียมการ

การออกแบบแปลงปลูก - แบ่งพื้นที่เป็นแปลงย่อยตามหลักการหมุนเวียนพืช โดยคำนึงถึงระยะเวลาการเจริญเติบโตและความต้องการธาตุอาหารของพืชแต่ละชนิด

- การเลือกพืชและการจัดระบบหมุนเวียน

การจัดกลุ่มพืช - แบ่งพืชออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการใช้ธาตุอาหาร เช่น พืชใช้ไนโตรเจนสูง (ผักใบเขียว) เป็นต้น

การกำหนดรอบการหมุนเวียน - วางแผนการปลูกในรอบ ๓-๔ ฤดู โดยให้พืชในแต่ละกลุ่มสลับกันปลูกในแปลงเดียวกัน เพื่อป้องกันการสูญเสียธาตุอาหารและลดการระบาดของศัตรูพืช

- การเตรียมดินและปรับปรุงดิน

การไถพรวนดิน - ไถดินให้ร่วนซุย เพื่อให้อากาศและน้ำซึมผ่านได้ดี รวมทั้งช่วยในการออกของเมล็ดพันธุ์

การใส่ปุ๋ยหมักและวัสดุอินทรีย์ - เพิ่มปุ๋ยคอกหมัก ปุ๋ยหมัก หรือวัสดุอินทรีย์อื่นๆ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์

- การปลูกและการดูแลรักษา

การเพาะปลูกตามช่วงเวลา - ปลูกพืชตามฤดูกาลที่เหมาะสม และสลับพืชตามแผนการหมุนเวียนที่กำหนดไว้

การจัดการน้ำ - ใช้ระบบน้ำหยดหรือสปริงเกอร์ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและประหยัด ตามความต้องการของพืชในแต่ละช่วงการเจริญเติบโต

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน - ใช้วิธีชีววิธี การใช้พืชกับดัก และการใช้สารเคมีอย่างระมัดระวังและจำเป็น

- การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวในช่วงเวลาที่เหมาะสม - เก็บเกี่ยวเมื่อพืชมีคุณภาพดีที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง

การจัดการเศษพืช - นำเศษพืชไปทำปุ๋ยหมักหรือไถกลบเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)พริก.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒ งาน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลา.....จำนวน.....๓๐๐.....(หน่วย...ตัว.....)

๒.๒)หอยขม.....จำนวน.....๑,๐๐๐.....(หน่วย...ตัว.....)

๒.๓)กบ.....จำนวน.....๒๐๐.....(หน่วย...ตัว.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)ไก่ไข่.....จำนวน.....๑๐.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)ชั้นโรง.....จำนวน.....๕๐.....(หน่วย....รัง.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ชั้นโรง/พืชผัก.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)รังชั้นโรง..จำนวน ๕๐ รัง.....เป็นเงิน.....๓๐๐.....บาท/รัง

๑.๒)พริก..จำนวน ๒ งาน.....เป็นเงิน.....๔,๐๐๐บาท/งาน

รวมต้นทุนการผลิต๒๕,๐๐๐.....บาท

รายได้ ๔๐,๐๐๐ - ๗๐,๐๐๐.....บาท

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....พืชผัก (พริก มะเขือเปราะ ถั่วฝักยาว และอื่นๆ).....ไข่ไก่.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๒๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....พืชผัก.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๑,๔๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ชั้นโรง...(เฉลี่ยเดือนละ ๕ รัง จำหน่ายรังละ ๑,๕๐๐ บาท).....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๗,๕๐๐.....บาท/เดือน (จำหน่ายไม่ทุกเดือนต้องมีระยะการขยายรังด้วย)

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ....ชั้นโรง พืชผัก.และอื่นๆ.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๔๐,๐๐๐ - ๗๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

- สร้างอาชีพและรายได้ให้กับครอบครัว
- มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ
- มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ประโยชน์กับเกษตรกรรายอื่น

- มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ
- ประหยัดเวลาและเพิ่มผลผลิตจากการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้
- มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับชุมชน

- สร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน
- มีความรู้ด้านการเกษตรและเทคโนโลยีนำไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง
- มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก.อำเภอบางบาล ทำกิจกรรมตามหลักวิชาการและเทคโนโลยีทางการเกษตรโดยส่งเสริมให้มีการลดการใช้สารเคมีในแปลงเพาะปลูกและส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบปลอดภัยเน้นการใช้สารชีวภัณฑ์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และอื่นๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในพื้นที่ของ ศพก.อำเภอบางบาล มีการเพาะเลี้ยงชันโรงซึ่งเป็นแมลงเศรษฐกิจที่อ่อนไหวต่อสารเคมีถ้าหากถูกสัมผัสหรือมีปริมาณมากในพื้นที่ชันโรงก็จะอาศัยอยู่ไม่ได้ซึ่งเป็นตัวชี้วัดการงดใช้สารเคมีในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง และเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่และชุมชนอีกทางหนึ่ง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- การลดการใช้เคมี
- การทำการเกษตรแบบผสมผสานช่วยเพิ่มจำนวนชนิดของพืชและสัตว์ในระบบนิเวศ
- การอนุรักษ์ดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- สร้างความสมดุลของระบบนิเวศโดยการเลี้ยงชันโรง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การเลี้ยงชันโรงสามารถถ่ายทอดให้คนในชุมชนนำไปเลี้ยงและต่อยอดในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีการอบรมในจุดเรียนรู้และฐานต่างๆในการถ่ายทอดความรู้ใน ศพก.อำเภอบางบาล และโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติและต่อยอดได้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองได้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีการให้คำแนะนำเบื้องต้นในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับสภาพดิน การให้คำแนะนำในการเพาะปลูกพืชปลอดถัยลดการใช้สารเคมี และให้คำแนะนำด้านการเกษตรอื่นๆกับเกษตรกรในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรที่มาใช้บริการ ขอคำแนะนำและมาปรึกษา รวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานเกษตรอำเภอหรือจากการประชุมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรได้รับทราบ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศพก.อำเภอบางบาล จะเน้นทำกิจกรรมภายในศูนย์ให้แก่นักในชุมชนได้เห็นและเมื่อคนในชุมชนสนใจในกิจกรรมใดก็จะมาขอคำแนะนำและนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมและใช้ได้จริงในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีส่วนร่วมในการพัฒนางานเกษตรกับหน่วยงานต่างๆและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และให้ความร่วมมือทุกกิจกรรมที่มีการดำเนินงานในพื้นที่และเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก.ระดับอำเภอ การให้บริการต่างๆ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และติดตามผลของศูนย์เรียนรู้และนำข้อมูลไปรายงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ด้านการเกษตรและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคนในชุมชนและเกษตรกรพื้นที่อำเภอบางบาล

- เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง

- สร้างความยั่งยืนในด้านเกษตรให้กับคนในชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางบาล

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

มีส่วนช่วยในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางบาล มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนในด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในสังคม

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ขยันและอดทน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ประธาน ศพก.อำเภอบางบาล นางสาวรักชนก เนตรงาม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล

- นางสาววิไลรัตน์ ฤกษ์วีรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นายอภิวัฒน์ เรืองศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นายทศพร คำเอี่ยม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- นางสาววรรณิภา เผือกแดง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ดำเนินการถอดบทเรียนเรียนโดยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลภายใน ศพก.อำเภอบางบาล จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๘

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน
- ไม่มี -

ภาคผนวก

